

The Garden Party kısa öyküsünün Türkçe çevirilerinde modernist anlatı teknikleri ve tematik katmanlar üzerinden çevirmenin görünürlüğü

Şule TEKNECİ¹

ATIF / CITATION: Tekneci, Ş. (2026). *The Garden Party* kısa öyküsünün Türkçe çevirilerinde modernist anlatı teknikleri ve tematik katmanlar üzerinden çevirmenin görünürlüğü. *IYYÜ MOZAİKA Dil, Edebiyat, Kültür ve Çeviri Dergisi*, 2(1), 66-81. <https://izlik.org/JA39HM89DX> <https://doi.org/10.66011/mozaiika.2026.5>

ÖZ

Modernist yazınsal metinlerin çevirisi, yalnızca dilsel bir aktarım değil aynı zamanda biçim, üslup ve tematik katmanların bir arada korunmasını gerektiren çok boyutlu bir süreç olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışma, Katherine Mansfield'in *The Garden Party* (1922) başlıklı kısa öyküsünün Türkçeye yapılmış üç çevirisini karşılaştırmalı olarak incelemektedir. Çalışmanın temel amacı, kaynak metinde yer alan modernist anlatı tekniklerinden bilinç akışı, serbest dolaylı anlatım, ritmik söz dizimi ile tematik katmanlardan sınıf ayrımı, toplumsal cinsiyet, ölüm teması ve ikili karşıtlıkların erek metinlere nasıl aktarıldığı üzerinde durmaktır. Ardından bu aktarım sürecinde erek metin çevirmenleri Oya Dalgıç, Şadan Karadeniz ve Orhan Düz'ün benimsedikleri çeviri stratejilerinin metin içerisindeki çevirmen görünürlüklerini nasıl etkilediği ortaya konmaktadır. Çalışma boyunca analiz edilen örnekler iki kategoriye ayrılmıştır. İlk kategori içerisinde modernist anlatı tekniklerine dair beş örneğe yer verilmiştir. İkinci kategoride ise tematik katmanlara dair beş somut örneğe yer verilerek toplamda on somut örnek üzerinden karşılaştırmalı çeviri analizi gerçekleştirilmiştir. Çalışma içerisinde yer verilen örnek pasajların metin içi çeviri analizleri sırasında Jean-Paul Vinay ve Jean Darbelnet ile Turgay Kurultay'ın çeviri sınıflandırmaları kullanılmıştır. Bu sınıflandırmalar neticesinde ilgili çevirmenlerin çevirileri, Gideon Toury'nin çeviri normları, Lawrence Venuti'nin çevirmenin görünürlüğünü ele alan yabancılaştırma-yerleştirme kavramları çerçevesinde değerlendirilmiştir. Gerçekleştirilen analiz sırasında yöntem olarak betimleyici karşılaştırmalı metin çözümlemesi benimsenmiştir. Bulgular, üç çevirmenin birbirinden ayrılan stratejik konumlar benimsediğini göstermektedir: EM1 [erek metin] kaynak metnin biçimsel ve tematik özelliklerini korumayı önceleyen yabancılaştırıcı bir tutum sergilerken, EM2 silme ve daraltma işlemleriyle akıcılığı önceleyen yerleştirici bir yaklaşım izlemekte, EM3 ise açıklama ve dilselleştirme işlemleriyle kendine özgü bir orta yol oluşturmaktadır. Çalışma, modernist metinlerin Türkçeye aktarımına ilişkin yazınsal çeviri analizleri literatürüne, çevirmen görünürlüğünün tek bir stratejiyle değil farklı kuramsal düzlemlerde gözlemlenebilen çok katmanlı bir olgu olduğu önerisiyle katkı sağlamayı hedeflemektedir.

Anahtar sözcükler: Çevirmen görünürlüğü, çeviri stratejileri, Katherine Mansfield, modernist anlatı teknikleri, *The Garden Party*.

The Visibility of the Translator in Turkish Translations of *The Garden Party* Through Modernist Narrative Techniques and Thematic Layers

ABSTRACT

This study comparatively examines three Turkish translations of Katherine Mansfield's short story *The Garden Party* (1922). The main aim of the study is to focus on how the modernist narrative techniques present in the source text, such as the stream of consciousness, free indirect speech, and rhythmic syntax, are conveyed in the target texts, together with thematic layers such as class distinction, gender, the theme of death, and binary oppositions. It then sets out to analyze how the respective translation strategies adopted by each of the target-text translators Oya Dalgıç, Şadan Karadeniz, and Orhan Düz shape their visibility within the text. The examples analyzed throughout the study are divided into two categories. The first category includes five examples relating to modernist narrative techniques. The second category includes five concrete examples relating to thematic layers; thus, a comparative translation analysis has been carried out based on ten concrete examples in total. During the in-text translation analyses of the sample passages included in the study, the translation classifications by Jean-Paul Vinay and Jean Darbelnet, and Turgay Kurultay have been employed. Based on these classifications, the translations by the relevant translators have been evaluated within the framework of Gideon Toury's translation norms and Lawrence Venuti's concepts of foreignizing and domesticating, which address the visibility of the translator. The analysis employs a descriptive and comparative text analysis methodology. The findings indicate that the three translators adopted distinct strategic positions: While TT1 [target text] adopts a foreignizing approach that prioritizes preserving the formal and thematic features of the source text, TT2 follows a domesticating approach that prioritizes fluency through processes of deletion and condensation, and TT3 creates a unique middle ground through processes of elaboration and linguistic adaptation. This study aims to contribute to the literature on literary translation analysis regarding the translation of modernist texts into Turkish by proposing that translator's visibility is a multi-layered phenomenon observable across different theoretical frameworks, rather than a single strategy.

Keywords: translator visibility, translation strategies, Katherine Mansfield, modernist narrative techniques, *The Garden Party*.

Araştırma Makalesi / Research Article

Sisteme yüklenme tarihi / Submitted on: 11.02.2026

Yayına kabul tarihi / Accepted for publication on: 28.06.2026

¹Öğretim Görevlisi, İstanbul Şişli Meslek Yüksekokulu, İstanbul - Türkiye

e-posta: sule.tekneci@sisli.edu.tr

ORCID: 0009-0002-1360-0999

1. Giriş

Yirminci yüzyıl edebiyat ve sanat tartışmalarında sıkça kullanılmakta olan Modernizm terimi, 1920'li yıllarda yaygınlık kazanarak kullanılmaya başlanmış, akımı tanımlayan estetik tutum ise on dokuzuncu yüzyılın gerçekçilik anlayışından kasıtlı bir kopuş benimsemiştir. Peter Childs, nesir alanında modernizmi “gerçekçiliğin ötesinde insan öznelliğini temsil etme girişimi”² (2000, s. 3) olarak tanımlamakta ve “bilinci, algıyı, duyguyu, [...] bireyin toplumla ilişkisini iç monolog ve bilinç akışı” (2000, s. 3) gibi teknikler aracılığıyla aktarmayı amaçlayan bir yazınsal yönelim olarak ele almıştır. Bu yönelim, modernist yazınsal pratiğin yalnızca biçimsel bir yenilik arayışı olmadığını, aynı zamanda insan deneyiminin de önemini vurgulamaya yönelik bir yaklaşım sergilediğini göstermektedir. Modernist hareketin nesir alanındaki önemli yansımalarını taşıyan türlerden biri de kısa öykü türüdür. İsmail Avcu, modernist kısa öykü türünün geleneksel öykünün geliştirilmiş bir biçimi olmadığını, bunun aksine bu kısa öykünün yeni bir türün “habercisi” (2014, s. 144) olduğunu dile getirmiştir. Childs ise Katherine Mansfield’i bu türün en önemli temsilcilerinden biri olarak değerlendirmekte ve onu “yalnızca kısa öyküler yazan en önemli modernist yazar” (2000, s. 88) olarak nitelendirmektedir. Bu nitelendirme, Mansfield’in modernizm tartışmaları içindeki önemine işaret etmekte ve kısa öykü türünün dönüşümündeki etkili konumunu vurgulamaktadır. Buna ek olarak, Sydney Janet Kaplan (1991), Mansfield’in modernist nesir kurgusunun gelişiminde Virginia Woolf ile birlikte İngiliz modernizminin tam merkezinde yer aldığını öne sürmekte ve onun kısa öyküdeki yeniliklerinin başka türlü değerlendirilemeyeceğini ileri sürmektedir (s. 1-5). Avcu, Mansfield’in modernitesini şu şekilde açıklamaktadır; “Tıpkı Virginia Woolf ve James Joyce’ta olduğu gibi Katherine Mansfield’in modernizmi kişiliğin doğasına karşı değişken yaklaşımlardan ortaya çıkmaktadır. Bu değişkenlik de Mansfield’in kısa hikâyelerindeki yapıda ve dilde görülmektedir” (2014, s. 147). Mansfield, felsefesini “bireyin mağlubiyeti” (Head, 1992, aktaran Avcu, 2014, s. 147) olarak aktarmış ve bu ifade onun kimlik ve kişilikle ilgili derin incelemelerinin bir göstergesi olmuştur.

Sydney Janet Kaplan’ın belirttiği üzere, Mansfield’in modernizmi “şüphelerle, kuşku ve korkularla dolu” (1991, s. 219) nitelikler taşımakta ve bu sorgulayıcı tavır yazarın anlatı tekniklerinde kendini açıkça göstermektedir. Mansfield’in kısa öykülerinde bilinç akışı tekniğinin kullanımı özellikle dikkat çekici niteliklerden biridir. Aynı zamanda Avcu, bu tekniği şu şekilde ifade etmektedir; “bilinç akışı özelliğinin en etkili yönü olan bir karakterin zihninden ötekine geçişler yapar” (2014, s. 146). Buna ek olarak, kısa öykülerde yer alan bir diğer önemli anlatı yöntemlerinden bir tanesi “yazarın çok kısa ya da küçük bir anı genişleterek ve önemini arttırarak bu anı evrensel anlamda belirginleştirmesidir” (2014, s. 146). Bu teknik, “önemsiz meseleleri yontarak geriye sadece en önemli unsurları bırakan dilin modernist özellikler bağlamında kullanımı ile gerçekleştirilir” (2014, s. 146). *The Garden Party* kısa öyküsü, Mansfield’in bu teknikleri ustalıkla kullandığı ve sınıf ayrımı, ölüm ile yüzleşme ve toplumsal cinsiyet temaları gibi katmanlı anlatı yapılarını bir arada işlendiği önemli kısa öykülerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda yazınsal metin çevirileri, özellikle modernist anlatı teknikleri söz konusu olduğunda çevirmeni çeşitli zorluklar ile karşı karşıya bırakmaktadır. Bilinç akışı tekniğinde karakterin zihnindeki kesintisiz düşünce akışı, serbest dolaylı anlatımda anlatıcı sesi ile karakter sesinin bir araya geçmesi, ritmik sözcük seçimlerinin yarattığı ses örüntüleri gibi unsurların erek dile aktarımı bu güçlüklerden bazıları olarak örnek

² Aksi belirtilmedikçe kuramsal metinlerden yapılan tüm çeviriler makalenin yazarına aittir.

gösterilebilmektedir. Bu noktada, çevirmenin benimsediği çeviri stratejileri bu tarz modernist anlatı özelliklerinin nasıl çevrildiğini görünür kılmaktadır. Mansfield'in *The Garden Party* kısa öyküsü, Türkçeye farklı dönemlerde ve farklı çevirmenler tarafından aktarılmıştır ancak bu Türkçe çevirilerin çeviri alanında karşılaştırmalı olarak incelendiği, modernist anlatı teknikleri ve tematik katmanlar üzerinden çeviri aktarımının sistematik bir biçimde değerlendirildiği kapsamlı bir çalışma yer almamaktadır. Bu sebep ile çalışma, *The Garden Party* kısa öyküsünün Oya Dalgıç, Şadan Karadeniz ve Orhan Düz'ün Türkçe çevirilerini karşılaştırmalı olarak incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışma, her bir çevirmenin modernist anlatı teknikleri ve tematik katmanların aktarımında benimsediği çeviri stratejilerini somut pasaj örnekleri üzerinden inceleyerek bu stratejilerin çevirmen görünürlüğü üzerindeki etkilerini ortaya koymayı hedeflemektedir. Bu doğrultuda çalışma, kaynak metindeki modernist anlatı özellikleri ile tematik katmanların erek metinlerde ne ölçüde korunduğu, çevirmenlerin hangi çeviri stratejilerini benimsediği ve bu stratejilerin çevirmeni metin içerisinde nasıl konumlandığını belirlemeyi amaçlamaktadır. Bu çalışmanın temel araştırma sorusu şu şekilde ifade edilebilir: Katherine Mansfield'in *The Garden Party* başlıklı kısa öyküsünün üç Türkçe çevirisinde modernist anlatı teknikleri ile tematik katmanların aktarımında hangi çeviri stratejileri benimsemiştir ve bu stratejiler çevirmenlerin metin içerisindeki görünürlüğünü nasıl şekillendirmektedir?

Katherine Mansfield'in *The Garden Party and Other Stories* (1922) başlıklı eseri kısa öykülerden oluşan bir eser olmasına karşın çalışma sırasında sadece *The Garden Party* kısa öyküsü ile sınırlı kalmıştır. Çalışmada modernist anlatı tekniklerinden; bilinç akışı, serbest dolaylı anlatı ve ritmik söz dizimine yer verilmektedir. Tematik katmanlar açısından ise sınıf ayrımı, toplumsal cinsiyet, ölüm teması ve ikili karşıtlıklar inceleme kapsamına alınarak her bir kategori için beşer olmak üzere toplamda on somut çeviri pasajı seçilmiştir. Bu örnekler karşılaştırmalı metin çözümleme yöntemi ile betimleyici şekilde analiz edilmiştir.

2. Kuramsal Çerçeve

Çalışmanın kuramsal temeli, çevirmenin konumlanışını ve karşılaştırmalı çeviri çözümleme yöntemlerini ele alan yaklaşımlar üzerine kuruludur. Bu kuramsal çerçevenin oluşturulmasında Gideon Toury, Lawrence Venuti, Jean-Paul Vinay ve Jean Darbelnet ile Turgay Kurultay'ın çalışmalarından yararlanılmıştır.

Toury'nin betimleyici çeviri araştırmaları yaklaşımı, çeviriyi kural koyucu bir bakış açısından ziyade betimleyici bir yaklaşım ile ele almaktadır. Toury (1995), çevirmenin kararlarını yönlendiren toplumsal normları sistematik bir biçimde incelemiş ve bu normları toplumsal değerlerin davranış talimatlarına dönüşümü olarak tanımlamıştır. Toury norm kavramını "bir topluluk tarafından paylaşılan genel değerlerin veya fikirlerin -neyin doğru neyin yanlış, neyin yeterli neyin yetersiz olduğuna dair- belirli durumlara uygun ve uygulanabilir performans talimatlarına dönüşümü" (1995, s. 55) olarak tanımlamıştır. Bu tanımlama, çevirmenin yalnızca bireysel tercihler değil, toplumsal beklentiler doğrultusunda hareket ettiğini vurgulamaktadır ve çeviri kararlarının arkasındaki sosyokültürel dinamikleri açığa çıkarmaktadır. Toury çeviri normlarını üç ana kategoride sınıflandırmıştır (1995, s. 56-57). İlk başta öncül normlar [initial norms] kaynak metin ile erek kültür arasındaki temel tercihi belirlemektedir, böylece çevirmen kendisini ya özgün metne ve onun sahip olduğu normlara ya da erek kültürde etkin olan normlara uygun bir çeviriyi benimser; süreç öncesi çeviri normları [preliminary norms] çeviri politikası ve çevirinin doğrudanlığı ile ilgilidir ve çeviri süreci normları [operational norms] çeviri

eylemi sırasındaki kararları yönlendirmekte ve metnin dilsel malzemesinin metin içerisindeki dağılım biçimlerini ve metinsel yapıyı etkilemektedir. Toury'nin norm sınıflandırmasında özellikle öncül norm kavramı bu çalışma içerisinde belirleyici bir öneme sahiptir. Toury bu normu şu şekilde ifade etmektedir; "iki farklı kaynağın gereksinimleri arasında yapılabilecek temel seçimi bir öncül norm olarak görmek yararlı ve aydınlatıcı olmuştur. Böylece, bir çevirmen kendisini ya özgün metne ve onun gerçekleştirdiği normlara ya da erek kültürde etkin olan normlara tabi kılabilir" (Toury, 1995, s. 56). Bu temel tercih, çevirmenin yeterlilik [adequacy] ya da kabul edilebilirlik [acceptability] kavramlarından hangisine daha yakın duracağını belirlemektedir. Toury bu kavramları şu şekilde açıklamaktadır; "kaynak normlara bağlılık, bir çevirinin kaynak metne kıyasla yeterliliğini belirlerken, erek kültürden kaynaklanan normlara uyum, onun kabul edilebilirliğini belirler" (1995, s. 57). Ancak bu iki kavram arasındaki gerilim, pratikte kesin şekilde değil göreceli bir biçimde ortaya çıkmaktadır ve çevirmen her iki yönelimi de farklı durumlarda benimseyebilmektedir. Lawrence Venuti'nin çalışmaları ise çevirinin ideolojik boyutlarını ve Anglo-Amerikan çeviri geleneğindeki görünmezlik eğilimini eleştirel bir perspektif ile incelemektedir. Bu sebeple Venuti'nin çeviri araştırmaları merkezi bir yere sahiptir. Venuti, görünmezliği şu şekilde tanımlamaktadır:

Düzyazı ya da şiir, kurgu ya da kurgu-dışı olsun, çevrilmiş bir metin, akıcı okunduğunda, hiçbir dilsel ya da üslupsal gariplik içermediğinde, şeffaf görüldüğünde çoğu yayıncı, eleştirmen ve okur tarafından kabul edilebilir bulunur; yabancı yazarın kişiliğini ya da niyetini ya da yabancı metnin asıl anlamını yansıtır gibi görünür, başka bir deyişle, çevirinin aslında bir çeviri değil, özgün metin olduğu izlenimini yaratır (2008, s. 1).

Bu "akıcılık" olarak bahsedilen durum, çevirmenin varlığını gizlemekte ve okurda sanki özgün bir metin okuyormuş gibi bir hava yaratmaktadır. Venuti'nin belirttiği gibi "Çeviri ne kadar akıcıysa, çevirmen o kadar görünmezdir ve muhtemelen yabancı yazarın ya da yabancı metnin anlamı o kadar görünür olur" (2008, s. 1). Venuti burada görünürlük ve görünmezlik kavramlarını vurgulamaktadır. Venuti'nin yerlileştirme [domestication] ve yabancılaştırma [foreignization] kavramları, çevirmenin temel stratejik tercihlerini betimlemektedir. Yerlileştirme yabancı metnin ereğin baskın kültürel normlarına uyarlanarak kaynak kültüre özgü özelliklerinin bastırılması olarak tanımlanmaktayken; yabancılaştırma kavramını "bir çevirmen, yabancılaştırıcı bir uygulamayı tercih edebilir, yabancı metnin dilsel ve kültürel farklılıklarını kaydetmek için bu değerleri koruyan bir baskı uygulayabilir" (Venuti, 2008, s. 68) şeklinde ifade etmektedir. Bu ayrım çevirmenin konumlanışına dair bir yaklaşım yansıtmakta ve özellikle yazınsal çeviri pratiklerinde çeviri analizleri sırasında belirleyici bir rol oynamaktadır. Venuti yabancılaştırıcı çeviriye karşı olan tutumundan ise şu şekilde bahsetmektedir: "Yabancılaştırıcı çeviri [...] çevirinin etnosentrik şiddetini dizginlemeye çalışır, bugün son derece arzu edilir bir durumdadır" (2008, s. 16). Bu kavramsal çerçeve, üç Türkçe çevirinin stratejik konumlarının belirlenmesinde temel bir araç olarak kullanılacaktır.

Jean-Paul Vinay ve Jean Darbelnet'nin karşılaştırmalı biçim bilim çalışması, çeviri ediminde diller arası ilişkiyi betimleyip sınıflara ayıran öncü bir çalışma olarak değerlendirilmektedir. Vinay ve Darbelnet, doğrudan ve dolaylı çeviri olarak temel bir ayrım yapmışlardır: "Genel olarak konuşursak, çevirmenler iki çeviri yönteminden birini seçebilirler yani doğrudan veya düz çeviri ve dolaylı çeviri. Bazı çeviri görevlerinde kaynak dil iletisini öge öge erek dile aktarmak mümkün olabilir" (1995, s. 31). Vinay ve Darbelnet, çeviri sürecinde başvurulan teknikleri yedi kategoride sınıflandırmışlardır. Doğrudan çeviri yöntemleri arasında ödünçleme [borrowing], örtük çeviri [calque] ve sözcüğü sözcüğüne çeviri [literal translation] yer

almaktadır. Dolaylı çeviri yöntemleri ise yapısal ve anlamsal farklılıklar nedeniyle doğrudan aktarımın yetersiz kaldığı durumlarda devreye girmektedir: “Ancak, yapısal veya metafonksiyonel farklılıklar nedeniyle, bazı stilistik etkilerin erek dilin söz dizimsel düzeni ya da hatta kelime seçimlerini bozacak şekilde aktarılmasının mümkün olmayabileceği de olabilir” (Vinay ve Darbelnet, 1995, s. 31). Bu dolaylı çeviri işlemleri arasında ise yer değiştirme [transposition], modülasyon [modulation], eşdeğerlilik [equivalence] ve adaptasyon/uyarlama [adaptation] yer almaktadır.

Turgay Kurultay’ın Çeviri İşlemleri (2000) başlıklı kapsamlı çalışması, çeviri işlemlerinin çeşitliliğini sistematik bir biçimde ele almaktadır. Kurultay’a göre çeviri işlemleri; “diller ve kültürler arası temasta aktarım güçlüklerinin aşılmasını sağlayan yapıda işlemlerdir” (2000, s. 52). Kurultay, Vinay ve Darbelnet’in sınıflamasına benzer bir sınıflandırmayı daha geniş bir perspektif ile yirmi ayrı kategoride çeviri işlemi belirleyerek sunmuştur, bu kategoriler şu şekildedir; doğrudan aktarım [taşım], ödünçleme çeviri, düzgü değiştirme, açıklama, dilselleştirme, örtme, uyarlamak, nötrleştirme, dipnot/açıklayıcı bilgi, belirginleştirme [markasyon], silme, düzeltme, muğlaklaştırma/genelleme, yeniden dağılım, bire bir çeviri, etimolojik çeviri, perspektif kaydırma, anlamsal somutlaştırma. Bu kategorilerden çalışma içerisinde özellikle önemli olanlar hakkında kısa açıklamalar yapmak faydalı olacaktır.

Açıklama, bir kaynak dil ögesinin birden fazla öge ile karşılanmasıdır. Dilselleştirme, kaynak metinde söylenmeyen ancak anlamda içerilen (bilineceği varsayılan) anlamın çeviride anlatım araçları ile verilmesidir. Örtme, dilselleştirmenin tersidir ve kaynak dilde açıkça dile gelen bir anlamı/içeriği erek metinde dilsel düzlemde belirtmemek ancak anlamda içerilmesini amaçlamaktadır. Bunlara ek olarak, uyarlama; erek dil dünyasının özgül öğeleri ile yapılan çeviri işlemidir. Nötrleştirme, kaynak dil dünyasının özgül öğelerinin kültürler üstü anlam düzeyine taşınarak yani özgünlüğünü kaldırarak verilmesidir. Silme işlemi ise “kaynak metindeki bir anlatım ögesini, içeriği de eksiltecek biçimde kaldırmaktır” (Kurultay, 2000, s. 66). Kurultay’ın özellikle vurguladığı önemli noktalardan biri çeviri işleminin çeviri sürecinin bütünü içerisinde konumlandırılması gerektiğidir. Kurultay’a (2000) göre “çeviri işlemi ister birimler düzleminde bir karar uygulaması biçiminde olsun, isterse mikro stratejinin kendiliğinden ortaya çıkardığı bir sonuç, çeviri sürecinin bir parçasıdır” (s. 57). Bu saptama, mikro düzeyde yapılan çözümlerinin makro düzeydeki çeviri stratejileri ile yakından ilişkilendirilmesi gerektiğini yansıtmaktadır. Bu çalışma içerisinde Kurultay’ın çeviri işlemleri sınıflandırması, somut çeviri örneklerinin çözümlenmesindeki bir diğer temel araç olarak kullanılmaktadır.

Şu ana kadar yer verilen kuramsal yaklaşımlar bir araya getirildiğinde, modernist anlatı tekniklerinin çeviride nasıl analiz edileceğine ilişkin bütüncül bir analitik çerçeve ortaya çıkmaktadır. Çalışmada benimsenen betimleyici yaklaşım, çevirmen görünürlüğünü tek bir ölçüt ile değil farklı kuramsal düzlemlerde tespit edilebilen bir olgu olarak ele almaktadır. Bu noktada birinci düzlem, çevirmenlerin çeviri stratejileri aracılığıyla sergiledikleri makro yönelimlerinin Toury’nin öncül normu aracılığı ile açıklanabilmesidir; çevirmenler kaynağa mı yoksa erek kültüre mi öncelik vermektedirler? İkinci düzlem Venuti’nin görünürlük kavramı ile analiz edilebilen ideolojik konumu içermektedir; çevirmenler benimsedikleri çeviri stratejileri ile metnin yabancı tonunu koruyarak mı yoksa metni erek okur için yerleştirerek mi çeviri yapmaktadırlar? Üçüncü düzlem ise Vinay ve Darbelnet ile Kurultay’ın işlem sınıflandırmaları ile görünür kılınan mikro tercihleri kapsamaktadır; örnek pasajlardaki hangi somut çeviri işlemleri çevirmenlerin makro yönelimlerinin somut birer yansıması olarak işlev görmektedir?

3. Yöntem

Bu çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden karşılaştırmalı metin çözümlemesi olarak tasarlanmıştır. Çalışmanın veri kaynağını Katherine Mansfield'in *The Garden Party* (1922) başlıklı kısa öyküsü ve Oya Dalgıç, Şadan Karadeniz ve Orhan Düz tarafından çevrilmiş üç farklı Türkçe çeviri metni oluşturmaktadır. Çalışmanın çözümleme yapılan bölümü için kaynak metinden hem modernist anlatı teknikleri hem de tematik katmanlardan seçilmiş toplamda on çeviri örneği yer almaktadır. Bunlardan beş tanesi modernist anlatı teknikleri altında; bilinç akışı tekniği, serbest dolaylı anlatım ve ritmik söz dizimi gibi örneklere yer verilirken, tematik katmanlar kategorisinde; sınıf ayrımı, toplumsal cinsiyet, ölüm teması ve ikili karşıtlığa dair beş örneğe yer verilmiştir.

Örneklerin belirlenmesinde *The Garden Party* (1922) kısa öykü baştan sona taranmış ve şu dört ölçüt birlikte kullanılmıştır: (i) İlgili pasajın seçilen kategoriye (modernist anlatı tekniği veya tematik katman) belirgin biçimde örnekleme, (ii) Üç çeviri arasında karşılaştırma yapmaya olanak veren çeviri tercihi farklılıkları içermesi, (iii) kuramsal çerçevede sunulan kavramların (yerleştirme/yabancılaştırma, açıklama, silme, dilselleştirme, nötrleştirme vb.) somut karşılığının pasajda gözlemlenebilir olması, (iv) pasajın kısa öykünün anlatı bütünlüğü veya ideolojik kurgusu içinde işlevsel bir yere sahip olması. Bu dört ölçütün birçoğunu karşılayan pasajlar arasında çeviri ayrımı en görünür biçimde sergileyen örnekler nihai listeye dahil edilmiştir.

Seçilen örneklerin çözümlenmesi şu sırayla yürütülmüştür: Her örnek için öncelikle kaynak metnin dilsel ve üslup özellikleri betimlenmiştir. Ardından kaynak pasaj ve üç çevirisi yan yana bir tabloda sunularak karşılaştırmalı ve yorumlayıcı bir perspektifle incelenmiştir. Çevirmenlerin benimsediği stratejiler bu örnekler üzerinden değerlendirilmiştir. Çözümleme sonucunda her üç çevirmenin genel stratejik eğilimleri ve metin içerisindeki görünürlükleri üzerinde durulmuştur. Bu yaklaşım sırasında, bulgular kuramsal temeller ile ilişkilendirilmiştir ve çalışmanın akademik tutarlılığının sağlanması hedeflenmiştir.

4. Bulgular ve Tartışma

Bu bölümde, kaynak metinden seçilmiş toplam on örnek üzerinden karşılaştırmalı çözümleme gerçekleştirilmektedir. Söz konusu örneklerin ilk beş tanesi modernist anlatı teknikleri, son beş tanesi ise tematik katmanlar başlığı altında sınıflandırılmıştır. Örnekler önce kaynak metindeki anlatı ve/veya tematik işlevi bakımından ele alınmış, ardından her üç erek metindeki çeviri tercihlerinin kuramsal çerçeveler aracılığıyla nasıl değerlendirildikleri üzerinde durulmuştur.

4.1. Modernist Anlatı Tekniklerine Dair Örnekler

Bu alt başlıkta bilinç akışı, serbest dolaylı anlatım ve ritmik söz dizimi gibi modernist anlatıya dair beş somut çeviri örneği incelenmiştir. Örnekler, kaynak metnin sahip olduğu modernist anlatı özelliklerinin erek metinlerde ne ölçüde korunduğu ve çevirmenlerin bu özelliklere yönelik çeviri yaklaşımlarının nasıl bir benzerlik ya da farklılık gösterdiğini ortaya koymaktadır. Her bir örnek tablo halinde sunulmuş ve ardından her bir örnek için karşılaştırmalı çeviri çözümlemesi yapılmıştır.

Tablo 1. İlk Örnek: Açılış Cümlesi

Kaynak Metin (KM) (Mansfield, 1922)	EM1 (Dalgıç, 2012)	EM2 (Karadeniz, 2020)	EM3 (Düz, 2025)
"And after all the weather was ideal." (Mansfield, 1922)	"Ve işte her şey bir yana hava tam olması gerektiği gibiydi." (Mansfield, 1922)	"Her şey bir yana, hava olağanüstüydü." (Mansfield, 1922)	"Doğrusunu isterseniz hava mükemmeldi." (Mansfield, 1922)

Bulgular ve tartışma bölümünün analiz kısmı için seçilen ilk örnek *The Garden Party* kısa öyküsünün açılış cümlesidir. Bu cümle modernist anlatı tekniğinin özelliklerinden biri olan "hikâyenin ortasından başlama tekniğini (*In Medias Res*) kullanarak [...] anlatıyı ana olayın etrafına inşa" (Buran, 2021, s. 30) etmesi ile başlamaktadır. "And after all" [Ve her şeyin ardından] ifadesi, okurun sanki devam etmekte olan bir sohbetin anlatının içerisine düşmüş gibi hissetmesini sağlamaktadır. Bu bağlaç, öncesinde bir düşünce sürecinin olduğunu ima etmekte ve okuru doğrudan karakterin dünyasının içerisine çekmektedir. EM1 ve EM2'nin çevirilerindeki "her şey bir yana" ifadesi, kaynak metindeki "and" [ve] bağlacını aktarmasına ek olarak "after all" [her şeyin ardından] ifadesinin taşıdığı anlamı doğal olarak karşılamaktadır. Bu tercih, Kurultay'ın (2000) çeviri işlemlerinde "bire bir çeviri" sınıflandırmasına denk düşmektedir çünkü kaynak dildeki içerik benzer bir ifade seçimi ile erek dile aktararak verilmiştir.

EM3'ün çevirisinde ise farklı bir çeviri tercihi ile karşılaşılmaktadır: "Doğrusunu isterseniz" ifadesi, öncesinde bir düşünce akışının varlığını ima etmektedir ve EM1 ve EM2'nin çeviri seçimlerindeki gibi *in medias res* etkisini korumaktadır. Ancak, bu tercihin içerisinde "uyarlama" (Kurultay, 2000) mevcuttur ve kaynak dil, erek okura yakın bir anlatı yapısı ile taşınmaktadır. Bu durum, Venuti'nin (2008) kavramıyla yerileştirici bir strateji olarak değerlendirilebilmektedir. Ek olarak, kaynak metinde nötr bir yaklaşımla verilmiş "ideal" kelimesi çevirmenlerin tercihleri doğrultusunda farklı şekilde çevrilmiştir. EM2 ve EM3'ün bu ifade için daha abartılı bir ton kullanırlarken; "olağanüstüydü", "mükemmeldi", EM1 kaynak metnin tonunu koruyarak "tam olması gerektiği gibiydi" şeklinde çevirmiştir. Bu bağlamda EM1'in çeviri tercihi bir "açıklama" (Kurultay, 2000) iken, EM2 ve EM3'ün çeviri yaklaşımı "belirginleştirme" ve "uyarlama" (Kurultay, 2000) kategorilerinde yer almaktadır. Böylece, EM1'in çevirisi kaynağa sadık ve daha nötr bir ton elde etmişken, EM2 ve EM3'ün çeviri stratejileri metin içerisinde daha "görünür" (Venuti, 2008) bir noktada durmaktadır.

Tablo 2. İkinci Örnek: Serbest Dolaylı Anlatım (Laura'nın Taklit Sahnesi)

Kaynak Metin (KM) (Mansfield, 1922)	EM1 (Dalgıç, 2012)	EM2 (Karadeniz, 2020)	EM3 (Düz, 2025)
"But that sounded so fearfully affected that she was ashamed, and stammered like a little girl, 'Oh – er – have you come – is it about the marquee?'" (Mansfield, 1922)	"Ama kulağına öylesine korkunç yapmacık geldi ki bu, utandı, küçük kız çocuğu gibi kekeledi – 'Ah – şey – şey için mi – geldiniz – tente için?'" (Mansfield, 1922)	"Günaydın," dedi, annesinin sesini taklit ederek. "Çadır için mi?" (Mansfield, 1922)	"Fakat bu ses öyle yapmacık çıkmıştı ki ağzından utandı, küçük bir kız gibi kekeledi: 'Ah, şey, şey, için mi geldiniz çadır için?'" (Mansfield, 1922)

Seçilen ikinci örnek, modernist anlatı tekniklerinden serbest dolaylı anlatımın somut bir örneğini sunmaktadır. Laura'nın annesinin sesini taklit etmeye çalışması ve ardından yaşadığı içsel farkındalık ve utanç duygusu, anlatıcı sesinin karakter bilincine kayması ile iç içe geçmiş şekilde aktarılmaktadır. İlk olarak, EM2'nin çevirisinde kaynak pasajın büyük bir bölümünün çıkarıldığı görülmektedir ve yalnızca Laura'nın diyaloguna yer verilmiştir. Bu tercih Kurultay'ın (2000) "silme" işlevine denk düşen bir örnektir. Ayrıca çevirmenin silme işlevini tercih etmesi nedeni ile kaynak metnin modernist anlatı tekniği de ortadan kalkmaktadır. Bu seçim, Venuti'nin yerileştirme kavramı ile örtüşmektedir ancak çevirmenin bilinçli olarak anlatı yapısına yönelik silme işlemi çevirmenin metin içerisinde görünürlüğünü tam tersi yönde artırmaktadır çünkü çevirmen metnin akıcılığını artırmak için anlatı tekniğinden yani yazarın üslubundan vazgeçmiştir. Bu durum, Venuti'nin "şeffaflık yanılsaması" kavramıyla açıklanabilir:

Erek metinde 'yanılsatıcı bir şeffaflık etkisi yaratan' akıcılık, metnin daha büyük kitlelere ulaşmasını sağlayarak çevirmenin görünürlüğüne katkıda bulunurken, aynı zamanda erek metnin erek dilde erek kültür ve yazın normları ekseninde yazılmış bir metin olduğu yanılsamasına yol açıp çevirmenin görünmezliğine de neden olabilir (Venuti, 1998, aktaran Abdal, 2021, s. 192).

Bu noktada çevirmen, metnin akıcılığını artırmak için anlatı zenginliğinden vazgeçmiştir. EM1 ve EM3'ün çevirileri ise kaynak metnin serbest dolaylı anlatısını ve Laura'nın içsel hissiyatını kapsamlı şekilde korumaktadır. Ancak, EM1'nin "marquee" [büyük çadır] sözcüğünü "tente" olarak, EM3'ün ise "çadır" olarak çevirmesi farklı çeviri kategorileri içerisinde değerlendirmeye uygundur çünkü "marquee" sözcüğü, büyük açık hava etkinlikleri için kurulan süslü bir çadırı tanımlamaktadır ve Türkçede birebir karşılığı bulunmamaktadır. Bu durum, Kurultay'ın (2000) "nötrleştirme" kavramıyla açıklanabilmektedir; kaynak dil dünyasının özgül ögesi, kültürler üstü bir anlam düzeyine taşınmaktadır. EM1'nin "tente" tercihi anlam kaybına yol açarken, "çadır" tercihi daha genel bir anlam aktarımı sunmaktadır. Bu durum ise kültüre özgü kavramların aktarımındaki güçlüğü ve çevirmenlerin farklı çözüm arayışlarını göstermektedir.

Tablo 3. Dördüncü Örnek: Serbest Dolaylı Anlatım (İşçi Sınıfı Karakterinin Konuşma Dili)

Kaynak Metin (KM) (Mansfield, 1922)	EM1 (Dalgıç, 2012)	EM2 (Karadeniz, 2020)	EM3 (Düz, 2025)
"'I don't fancy it,' said he. 'Not conspicuous enough. You see, with a thing like a marquee... you want to put it somewhere where it'll give you a bang slap in the eye, if you follow me.'" (Mansfield, 1922)	"Bence uygun değil," dedi. "Yeterince göze çarpmaz. Görüyorsunuz ya, tente gibi bir şeyi şak diye gözünüze girecek bir yere kurmak istersiniz, bana sorarsanız." (Mansfield, 1922)	"Sanmam, yeteri kadar göze çarpmıyor. Bakın, çadır gibi bir şeyin göze şamar gibi çarpan bir yere konması gerek, beni dinlerseniz." (Mansfield, 1922)	"Bence pek uygun değil," dedi. "Yeterince göze çarpmıyor. Bakın çadır denen şeyin göze şamar gibi çarpan bir yere konması gerek, bana sorarsanız." (Mansfield, 1922)

Bu örnekte, işçi sınıfına mensup bir karakterin konuşma dili yansıtılmaktadır. "Bang slap in the eye" [göze çarpacak, dikkat çekecek biçimde] deyimini resmi olmayan [informal] ve gündelik bir

ifadeyi yansıtmaktadır. Bu tarz ifadelerin çevirisi, çevirmenin hem dilsel hem de kültürel tercihlerine ilişkin somut kararları görmeye olanak sağlamaktadır. EM2 ve EM3'ün "göze şamar gibi çarpan" çevirileri, kaynak metindeki deyimsel yapıyı Türkçedeki bir deyim ile karşılamaktadır. Bu çeviri tercihi, Vinay ve Darbelnet'nin (1995) eşdeğerlik işlemine denk düşmektedir; kaynak dildeki deyimsel ifade, erek dildeki işlevsel karşılığıyla aktarılmıştır. EM1'in "şak diye gözünüze girecek" çeviri tercihi ise daha konuşma diline yakın bir üslup taşımasının yanı sıra "şak diye" çevirisi kaynak metindeki "bang slap" ifadesinin ses değerini karşılamaktadır. Bu durum, aynı zamanda Nida'nın (1964) devingen eşdeğerlilik anlayışına yakın olup kaynak metindeki iletişimsel etkiyi erek dilde yeniden yaratmayı amaçlamaktadır. Bu örnekte üç çevirmenin de stratejisinin eşdeğerliliği korumaya yönelik benzer yaklaşımlar benimsediğini ortaya koymak ile birlikte EM1'in konuşma dilinin canlılığını daha başarılı yansıttığı söylenebilmektedir.

Tablo 4. Üçüncü Örnek: Ritmik Söz Dizimi (Eksiltili Betimleme)

Kaynak Metin (KM) (Mansfield, 1922)	EM1 (Dalgıç, 2012)	EM2 (Karadeniz, 2020)	EM3 (Düz, 2025)
"Windless, warm, the sky without a cloud." (Mansfield, 1922)	"Esintisiz, ılık, gökyüzünde tek bulut bile görülmeyen." (Mansfield, 1922)	"Esintisiz, bulutsuz, ılık bir hava." (Mansfield, 1922)	"Rüzgarsız ılık bir hava; gökyüzünde tek bir bulut bile yok." (Mansfield, 1922)

Bu kısa betimleme, Mansfield'in ritmik söz diziminin somut bir örneğidir. Eksiltili yapı, üç sıfatın art arda sıralanması ve virgüllerle ayrılması, şiirsel bir ritim yaratmaktadır. EM2'nin çevirisinde, kaynak metinde yer verilen "the sky without a cloud" [bulutsuz gökyüzü] tek bir sözcükle "bulutsuz" olarak karşılanmıştır. Bu durum, Kurultay'ın (2000) çeviri işlemleri içerisinde "daraltma" kategorisinde yer almaktadır. EM2'nin bu tercihi kaynak metindeki ritmi korumaktadır ancak "gökyüzü" kelimesine yer verilmeyerek bir "örtme"ye de (Kurultay, 2000) başvurulması sebebi ile Venuti'nin tersi yönden bir yerlileştirme stratejisine yakın görünmektedir. Burada çevirmen daraltmaya, örtmeye başvurarak okur için daha akıcı bir okuma süreci yaratmak istemiş olabilir. EM2'nin çevirisi, kaynak metindeki yüklemsiz yapıyı büyük ölçüde korumaktadır. Buna ek olarak, EM1'in "bile" eklemesi ile çevirisinin kaynak metindeki yapıyı daha vurgulu ve genişleten bir anlatıma yer verdiği görülmektedir. Bu tercih Kurultay'ın "açıklama" kategorisine yakın bir strateji olarak görülmektedir. Venuti'nin (2008) bakış açısı ile değerlendirildiğinde, çevirmenin metin üzerindeki belirginleştirici bir etkiye yer vermesi ile "a cloud" [bir bulut] ifadesini yorumlaması bir yerlileştirme olarak değerlendirilebilmektedir. EM3'ün çevirisi ise kaynak metindeki eksiltili ve kısa yapı, iki cümlecikle ile karşılanmaktadır. Cümlecikler arasında noktalı virgüle yer verilerek bir durak noktası oluşturulmuştur. Bu tercih değerlendirildiğinde, yapı olarak kaynak metinden farklılaştığı görülmektedir ve metnin ritmik, akıcı havası bölünerek daha açıklayıcı bir ton ile sunulmuştur. Bu bağlamda EM3'ün çeviri tercihi "açıklama" ve "dilselleştirme" (Kurultay, 2000) olarak değerlendirilebilmekle beraber kaynak metindeki biçimi korumak yerine iletilen anlamı erek okur için daha açıklayıcı bir üslup ile sunmayı tercih etmiştir. EM3'ün "rüzgarsız" tercihi de daha günlük bir ifade olarak EM1 ve EM2'de karşılanan "esintisiz" kelimesi ile yer verilen yazınsal ton burada görünmemektedir. Bu sebeple ile Venuti'nin (2008) yaklaşımı ile yerlileştirici bir strateji olarak görülmektedir.

Tablo 5. Beşinci Örnek: Bilinç Akışı (Laura'nın Duyusal Deneyimi)

Kaynak Metin (KM) (Mansfield, 1922)	EM1 (Dalgıç, 2012)	EM2 (Karadeniz, 2020)	EM3 (Düz, 2025)
"She stopped a minute. And it seemed to her that kisses, voices, tinkling spoons, laughter, the smell of crushed grass were somehow inside her. She had no room for anything else." (Mansfield, 1922)	"Bir dakika durdu. Ve öpücükler, sesler, şingirdayan kaşıklar, kahkahalar, ezilmiş çimenlerin kokusu içinde bir yerleri doldurmuş gibi geldi ona. Başka hiçbir şeye yer kalmamıştı." (Mansfield, 1922)	"Bir an durdu. Öpüşmeler, sesler, kaşıkların çınlayışı, gülüşmeler, ezilen otların kokusu, sanki hepsi içine dolmuşlardı. Başka bir şeye de yer yoktu." (Mansfield, 1922)	"Bir an durdu. Öpüşmeler, sesler, kaşıkların çınlayışı, gülüşmeler, ezilen otların kokusu, sanki hepsi içine dolmuşlardı. Başka bir şeye de yer kalmamıştı." (Mansfield, 1922)

Seçilen bu pasaj, bilinç akışı tekniğinin bir örneği olarak sunulmuştur. Laura'nın parti deneyiminin duysal izleri; öpücükler, sesler, kaşık sesleri, kahkaha, çimen kokusu gibi bir sıralama halinde sunulmakta ve tüm bu sürecin içerisinde olduğu hissiyatı verilmektedir. Bu sıralı ve birikimli yapı karakterin bilinç yansıması olarak yer almaktadır. Çevirilerde dikkat çekici bir nokta olarak, üç çevirmenin de bu sıralı yapıyı koruyarak çevirilerini gerçekleştirmiş olmasıdır. Ancak EM1'in kelime seçimleri EM2 ve EM3'ün kelime seçimleri noktasında bazı farklılıklar göstermektedir. Örneğin, EM1 kaynak metinde yer verilen "minute" [dakika] kelimesine sadık kalarak "dakika" kelimesine yer vermeyi uygun görürken, EM2 ve EM3'ün çevirileri erek okurun okuma akışına yönelik "an" kelimesi ile karşılanmıştır. Ayrıca, "tinkling spoons" için Dalgıç "şingirdayan kaşıklar" çevirisi ile kaşıkları betimleyen bir ton yaratmışken, EM2 ve EM3'ün "kaşıkların çınlayışı" çevirisine yer vermesi ses imgesinin korunduğu bir ton yaratmaktadır. Ek olarak, "grass" [çimen] kelimesi içinde benzer bir ayırım görülmektedir. EM1 bu kelime için kaynak metinde olduğu gibi bir aktarım yaparak "çimen" kelimesini tercih ederken, EM2 ve EM3 "ot" tercihi ile yine erek kültüre yakın duran bir çeviri tercihi benimsemişlerdir.

Tüm bu tercihler göz önüne alındığında, EM1'in bu örnekteki yaklaşımı Kurultay'ın çeviri işlemleri içerisinde "tüm öğelerin aynı düzen içinde erek dile aktarılması biçimindeki çeviri işlemi" (2000, s. 66) ile "birebir çeviri" örneğini sunarken, EM2 ve EM3'ün çevirileri ise "erek dil dünyasının özgül" (2000, s. 65) nitelikleri ön planda tutan bir "uyarlama" çeviridir. Bu bağlamda, EM1 Venuti'nin (2008) yaklaşımı ile daha kaynak odaklı bir çeviri yapması ile yabancılaştırıcı çeviri yaklaşımına sahipken, EM2 ve EM3'ün çevirileri ise erek kültüre yakınlık sağlayarak yerleştirici bir yaklaşıma sahiptir. Modernist anlatı tekniklerine dair bu beş somut çeviri pasajının çözümlenmesi sonucunda şu genel tablo ortaya çıkmaktadır: EM1, bilinç akışının sıralı yapısını, serbest dolaylı anlatımın bütünlüğünü ve ritmik söz dizimin öğelerini görece koruyarak kaynak metne daha yakın bir tutum sergilemektedir ve bu yaklaşım da Toury'nin öncül norm kavramı çerçevesinde yeterlilik kutbuna yakın durmaktadır. Venuti'nin yaklaşımına göre ise yabancılaştırıcı çeviri stratejisi içerisinde konumlanmaktadır. EM2, okur için daha akıcı bir okuma deneyimi sunmak adına yer yer silme ve daraltma stratejilerine başvurmaktadır. Bu durum, Venuti'nin şeffaflık yanılması ve kabul edilebilirlik perspektifine yakın bir konum göstermektedir. EM3 ise genişletici ve dilselleştirici çeviri işlemleri ile kaynak metne görece

daha yorum getiren bir müdahale sergilemektedir ve çevirmenin görünürlüğünü yabancılaştırma yolu ile değil doğrudan ekleme ve açılımlarda bulunarak artırmaktadır.

4.2. Tematik Katmanlara Dair Örnekler

Bu alt başlıkta sınıf ayrımı, toplumsal cinsiyet, ölüm teması ve ikili karşıtlıklar üzerinden beş somut çeviri örneği incelenmiştir. Söz konusu bu örnekler, kısa öykünün taşıdığı ideolojik ve tematik katmanların erek metinlere ne ölçüde aktarılabildiğini ve çevirmenlerin bu katmanlar karşısındaki stratejik çeviri yaklaşımlarını ve bunun neticesindeki konumlarını ortaya koymaktadır.

Tablo 6. Altıncı Örnek: Sınıf Ayrımı (İşçi Mahallesi Üzerine Değerlendirme)

Kaynak Metin (KM) (Mansfield, 1922)	EM1 (Dalgıç, 2012)	EM2 (Karadeniz, 2020)	EM3 (Düz, 2025)
"True, they were far too near. They were the greatest possible eyesore, and they had no right to be in that neighbourhood at all." (Mansfield, 1922)	"Doğruydu, çok yakındılar. Gözü çok rahatsız eden çirkin bir görünüm oluşturuyorlardı, bu çevrede bulunmaya hiç hakları yoktu." (Mansfield, 1922)	"Doğruydu, çok yakındaydılar. İnsanın içini karartan çok çirkin şeylerdi. Aslında mahalleye hiç yakışmıyorlardı." (Mansfield, 1922)	"Olsun, gene de fazla uzak sayılmazlardı. İnsanın içini karartan çok çirkin şeylerdi; aslında o çevreye hiç yakışmıyorlardı." (Mansfield, 1922)

Bu karşılaştırmalı çeviri örneği kısa öykünün ana temalarından biri olan sınıf ayrımını belirgin ölçüde yansıtmaktadır. Özellikle "no right to be in that neighbourhood" [o mahallede olma hakları yok] "eyesore" [gözü rahatsız eden] ifadeleri, Sheridan ailesinin yoksul mahalleye olan bakış açısını ve toplumsal sınıf ayrımını ortaya koymaktadır. EM2 ve EM3'ün "mahalleye/çevreye hiç yakışmıyorlardı" çevirileri kaynak metindeki "had no right" [hakkı yoktu] ifadesinin taşıdığı o baskın toplumsal dışlama vurgusunu ve tonunu yumuşatmaktadır. "Yakışmamak" estetik bir değerlendirme sunarken "hakkı olmamak" daha net ve üstten konuşan bir tavır ifade ederek toplumsal hiyerarşiyi ve dışlamayı vurgulayan bir tercihtir. Bu tercihler Kurultay'ın (2000) "nötrleştirme" kategorisine denk düşmektedir; ideolojik olarak yüklü bir ifade, daha nötr bir karşılıkla aktarılmıştır. Bunun dışında "eyesore" [gözü rahatsız eden] için farklı çevirilere yer verilmiştir. EM2 ve EM3 "insanın içini karartan çok çirkin şeyler" ifadesini kullanırken, EM1 "gözü çok rahatsız eden çirkin bir görünüm" çevirisini tercih etmiştir. EM1'in çevirisi, "eye" kökünü koruyarak "biçimsel eşdeğerliğe" (Nida, 1964) daha yakın durmaktadır. Ayrıca "no right to be in that neighbourhood" ifadesini aktarırken EM1 "bu çevrede bulunmaya hiç hakları yoktu" ifadesiyle kaynak metindeki toplumsal dışlama vurgusunu korumaktadır. Bu yaklaşım, Toury'nin (1995) yeterlilik kavramına yakın durmakta ve kaynak metnin ideolojik yaklaşımını aktarmayı öncelemektedir. Bir diğer nokta ise EM3'ün 'true' [doğru] sözcüğünü "olsun" olarak çevirmesi ve ardından "far too near" [çok fazla yakın] ifadesini "fazla uzak sayılmazlardı" biçiminde olumsuzlama yaparak aktarmasıdır. Bu tercih, kaynak metindeki üslup ve anlatı biçiminden daha farklı bir sapma oluşturmaktadır. Kaynak metinde vurgulanan yakınlık [too near], EM3'ün çevirisinde zayıflatılmış görünmektedir. Bu tercih, Kurultay'ın (2000) tanımladığı "perspektif kaydırma" işlemine örnek oluşturmaktadır.

Tablo 7. Yedinci Örnek: Sınıf Ayrımı (Yasak Mahalle Sahnesi)

Kaynak Metin (KM) (Mansfield, 1922)	EM1 (Dalgıç, 2012)	EM2 (Karadeniz, 2020)	EM3 (Düz, 2025)
"When the Sheridans were little they were forbidden to set foot there because of the revolting language and of what they might catch." (Mansfield, 1922)	"Konuştukları iğrenç dil yüzünden ve hastalık bulaşır diye Sheridan'ların küçükken oraya adım atmaları yasaktı." (Mansfield, 1922)	"Sheridan'ların, küçükken kötü şeyler kapmasınlar, küfür dolu dilleri öğrenmesinler diye oraya ayak basmaları yasaklanmıştı." (Mansfield, 1922)	"Ufakken Sheridan'ların oraya ayak basmaları dahi yasaklanmıştı, küfürlü sözler öğrenmesinler ve hastalık kapmasınlar diye." (Mansfield, 1922)

Bu pasajda yine Sheridan ailesinin yoksul mahalleye olan bakış açılarını yansıtılmaktadır. "What they might catch" [kapabilecekleri şey] ifadesi hem fiziksel hastalık hem de kötü alışkanlıklar anlamında yorumlanabilecek bir belirsizlik taşımaktadır. Bu belirsizlik, kısa öykünün sınıf eleştirisinin önemli bir noktasını oluşturmaktadır. EM2'nin çevirisinde "what they might catch" [kapabilecekleri şeyler] ifadesi "kötü şeyler kapmasınlar" olarak aktarılmıştır. Bu tercih, kaynak metindeki belirsizliği korumaktadır. EM1'in çevirisi, "hastalık bulaşır" ifadesiyle "catch" [yakalamak] sözcüğünün fiziksel hastalık anlamını öne çıkarmaktadır. Bu tercih, Kurultay'ın (2000) "açıklama" işlemine denk düşmektedir. Şöyle ki, kaynak metindeki belirsiz ifade daha belirgin bir anlama kavuşturulmuştur ancak bu açıklama kaynak metindeki çok anlamlılığı daraltmaktadır. EM3'ün çevirisi, her iki yorumu da içerecek biçimde "küfürlü sözler öğrenmesinler ve hastalık kapmasınlar" ifadesiyle aktarmıştır. Bu yaklaşım, Vinay ve Darbelnet'nin "açıklama" [amplification] kavramıyla örtüşerek kaynak metindeki örtük anlamlar açık hale getirilmiştir.

"Revolting language" [tikindirici dil] ifadesinin çevirisi noktasında da dikkat çekici farklılıklar görülmektedir. EM2'nin "küfür dolu dilleri" ve EM3'ün "küfürlü sözler" çevirileri, kaynak metindeki "revolting" [tikindirici] sıfatının fiziksel tiksinti vurgusunu aktaramamaktadır. Bu sıfat, yalnızca dilin içeriğini değil, yoksul mahalleye duyulan sınıfsal tiksintiyi de yansıtmaktadır. EM1'nin "iğrenç dil" çevirisi, bu vurguyu daha görünür bir biçimde korumaktadır. Bu örnek, ideolojik içeriğin çeviride EM2 ve EM3'ün "nötrleştirme" (Kurultay, 2000) uygulaması ile kaynak metnin eleştirel boyutunu belli bir düzeyde zayıflatmış olarak yorumlanabilmektedir.

Tablo 8. Sekizinci Örnek: İkili Karşıtlık (Zenginlik ve Yoksulluk Vurgusu)

Kaynak Metin (KM) (Mansfield, 1922)	EM1 (Dalgıç, 2012)	EM2 (Karadeniz, 2020)	EM3 (Düz, 2025)
"so unlike the great silvery plumes that uncurled from the Sheridans' chimneys." (Mansfield, 1922)	"Sheridan'ların bacalarından kıvrım kıvrım yükselen kocaman gümüşü tüy topaklarının tam tersine." (Mansfield, 1922)	"Sheridan'ların bacalarından kıvrıla kıvrıla yükselen o kocaman gümüş yığınlarına hiç benzemiyordu." (Mansfield, 1922)	"Sheridan'ların bacalarından kıvrıla kıvrıla yükselen kül rengi kocaman dumanlara hiç benzemiyorlardı." (Mansfield, 1922)

Bu örnekte kısa öykünün temel ikili karşıtlıklarından biri olan zenginlik/yoksulluk zıtlığını görsel imgelerle yansıtılmaktadır. "Silvery plumes" [gümüşü tüyler] imgesi, sınıf ayrımının estetik bir düzleme taşınışını aktarmaktadır. Bu örnekte "plumes" [tüyler] sözcüğünün çevirisinde

çevirmenler farklı tercihler yapmıştır. EM2'nin "yığınlar" çevirisi, kaynak metindeki "plume" [tüy] imgesini yitirmektedir. EM1'in "tüy topakları" çevirisi, bu imgeyi korumaktadır. EM3'ün "dumanlar" çevirisi ise en belirgin anlamsal kaymayı içermektedir ancak daha da dikkat çekici nokta ise "silvery" [gümüşsü] sıfatının "kül rengi" olarak aktarılmasıdır. Bu tercih, kaynak metindeki "silvery" kelime seçimi ile parlaklık üzerinden vurgulanan zenginlik ve yoksulluk temasındaki ikili zıtlığın tam karşıt bir anlama dönüşmesine yol açmıştır. Kurultay'ın (2000) "perspektif kaydırma" kategorisiyle açıklanabilecek bu tercih, Venuti'nin (2008) terminolojisiyle çevirmenin görünürlüğünü artıran bir müdahale olarak yorumlanabilmektedir.

Bu örneğin tematik önemi, kısa öykünün hem sınıfsal karşıtlığı hem de ikili karşıtlıkların görsel imgelerle sunmasında yatmaktadır. Sheridan ailesinin evinden yükselen "gümüşsü tüyler" ile işçi mahallelerinin isli dumanları arasındaki karşıtlık, zenginlik ve yoksulluğun estetik bir düzleme aktarılmasını sunmaktadır. Bu karşıtlığın çeviride korunması, kısa öykünün eleştirel boyutunun aktarılması açısından önem taşımaktadır. EM1'in çevirisi bu karşıtlığı büyük korurken, EM2 ve EM3'ün çevirileri, imgesel zenginlikten bir ölçüde uzaklaşmıştır.

Tablo 9. Dokuzuncu Örnek: Toplumsal Cinsiyet (Şapka Sahnesi)

Kaynak Metin (KM) (Mansfield, 1922)	EM1 (Dalgıç, 2012)	EM2 (Karadeniz, 2020)	EM3 (Düz, 2025)
"so unlike the great silvery plumes that uncurled from the Sheridans' chimneys." (Mansfield, 1922)	"Sheridan'ların bacalarından kıvrım kıvrım yükselen kocaman gümüşsü tüy topaklarının tam tersine." (Mansfield, 1922)	"Sheridan'ların bacalarından kıvrıla kıvrıla yükselen o kocaman gümüş yığınlarına hiç benzemiyordu." (Mansfield, 1922)	"Sheridan'ların bacalarından kıvrıla kıvrıla yükselen kül rengi kocaman dumanlara hiç benzemiyorlardı." (Mansfield, 1922)

Bu pasaj, Laura'nın annesinin ona hediye ettiği şapkayı denemesiyle gelişen sahneden alınmıştır ve kısa öykünün toplumsal cinsiyet temasını yansıtan örneklerinden birini sunmaktadır. Kaynak metinde yer verilen "quite by chance" [tesadüf eseri, rastlantı sonucu] ifadesi, Laura'nın odadaki ayna ile karşılaşmasının rastlantısal olduğunu vurgulamaktadır. EM2'nin çevirisinde bu ifadenin tamamen çıkarıldığı görülmektedir. Bu tercih sahnenin ironik tonunu zayıflatmaktadır. Kurultay'ın (2000) "silme" kategorisinde yer alan bu tercih kaynak metnin incelikli bir anlam nüansını aktaramamaktadır. EM1 ise "rastlantı sonucu" ifadesi ile bu nüansı yakalamaktadır. EM3 çevirisinde "Odaya girer girmez" eklemesiyle kaynak metinden farklı bir giriş yapmıştır, bu durum bir "dilselleştirme" (Kurultay, 2000) olarak düşünülebilmektedir. Ek olarak, "this charming girl in the mirror" [aynadaki bu çekici kız] ifadesi, Laura'nın kendisini sanki başka biriymiş gibi görmesini yansıtmaktadır. EM2'nin çevirisinde "aynadaki görüntüsü" ifadesi ile erek dile yakınlık benimsenmiş olsa da "charming girl" [çekici kız] sıfatına yer verilmemiş ve burada "silme" (Kurultay, 2000) işlemi uygulanmıştır. EM1'in çevirisine bakıldığında, "Orada, rastlantı sonucu, ilk gördüğü şey aynadaki bu çekici kızdı" çeviri tercihi "devingen eşdeğerlilik" (Nida, 1964) anlayışına yakın olup kaynak metindeki hem biçim hem de içerik aktarımına uymaktadır. EM3'ün eklediği "Hani insanın aklını başından alıyorsun" ifadesi, kaynak metinde yer almayan bir anlam unsurunu açığa çıkardığından bir "açıklama" (Kurultay, 2000) örneği ele alınabilmektedir. Bu müdahale aynı zamanda erek metinde anlamın daha açık biçimde ifade edilmesine olanak sağlayan "dilselleştirme" (Kurultay, 2000) kategorisi ile de ilişkilendirilebilmektedir. Söz konusu ekleme, çevirmenin

metne müdahalesini görünür kılmakta ve Venuti'nin (2008) çevirmen görünürlüğü kavramı çerçevesinde değerlendirilebilmektedir.

Tablo 10. Onuncu Örnek: Ölüm Teması/İkili Karşıtlık (Parti ile Ölüm)

Kaynak Metin (KM) (Mansfield, 1922)	EM1 (Dalgıç, 2012)	EM2 (Karadeniz, 2020)	EM3 (Düz, 2025)
"If someone had died there normally – and I can't understand how they keep alive in those poky little holes – we should still be having our party, shouldn't we?" (Mansfield, 1922)	"Birisi orada doğal olarak ölseydi – ve o eciş bücüş küçük deliklerde nasıl canlı kaldıklarını anlayamıyorum – biz eğlencemizi sürdürüyor olacaktık, değil mi?" (Mansfield, 1922)	"Orada biri normal olarak ölseydi –o pis deliklerde nasıl sağ kaldıklarına da şaşıyorum ya- partimizi gene verecektik, değil mi?" (Mansfield, 1922)	"Orada birisi eceliyle ölseydi – gerçi o pis deliklerden nasıl sağ kaldıklarına şaşıyorum ya neyse- partimizi verecektik gene, değil mi?" (Mansfield, 1922)

Söz konusu pasaj örneği, kısa öykünün temel çatışmasını, ikili karşıtlığı (parti ile ölüm) yansıtmaktadır. Özellikle kaynak metin içerisinde yer alan "poky little holes" [daracık küçük delikler] ifadesi, işçi sınıfının yaşadığı evleri aşağılayan bir nitelime olup ayrımcılığı açık bir şekilde sergilemektedir. Çevirilerde bu ifade için farklı tercihlerde bulunulmuştur. EM2 ve EM3 "pis delikler" şeklinde çevirirken, EM1 ise "eciş bücüş küçük delikler" şeklinde çevirmiştir. EM1'in çevirisi "poky" [daracık] kelimesinin "sıkış, dar" anlamını daha doğrudan aktarmakta ve "eciş bücüş" tercihi ile hem küçüklüğü hem de düzensizliği bir arada çağrıştırmaktadır. EM2 ve EM3'ün çevirisinde yer alan "pis" sıfatı "poky" sözcüğünün anlamını değiştirmiştir, bu tercih Kurultay'ın (2000) sınıflandırmasında açıklama kategorisinde değerlendirilmektedir. Ayrıca, "normally" [genelde] kelimesinin çevirisinde, üç çevirmeninde farklı şekilde ele aldıkları görülmektedir. EM1 ve EM2, kaynak metindeki bu ifade için "doğal olarak", "normal olarak" çevirileri ile bir "doğrudan aktarım" (Kurultay, 2000) stratejisi benimserlerken, EM3'ün çevirisi Türkçede daha doğal bir tonlama sunan, erek kültüre daha yakın bir ifade olan "eceliyle" kelime tercihi ile çevrildiği görülmektedir. Bu bağlamda, EM1 ve EM2 Venuti'nin (2008) yaklaşımı ile daha yabancılaştırıcı bir çeviri stratejisi benimserken, EM3 erek okura hitap ederek yerlileştirici çeviri yaklaşımını benimsemektedir.

5. Sonuç

Bu çalışmada Katherine Mansfield'in *The Garden Party* (1922) kısa öyküsünün üç farklı Türkçe çevirisi, modernist anlatı tekniklerinin ve tematik katmanların aktarımı açısından ayrı ayrı karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Araştırma, üç çevirmenin modernist anlatı teknikleri ve tematik katmanları aktarırken hangi çeviri stratejilerini benimsediklerini, bu stratejiler ve buna bağlı çeviri işlemlerinin çevirmenlerin metin içindeki görünürlüklerini nasıl şekillendirdiği sorusuna yanıt aramıştır.

Öncelikle bulgular, üç çevirmenin birbirinden farklı çeviri stratejileri benimsediğini göstermektedir. Tablolarda yer verilen şekilde örnek pasajları karşılaştırmalı olarak analiz ettiğimizde, EM1'in on örnek içerisinde ağırlıklı olarak doğrudan aktarım işlemlerine başvurarak kaynak metnin söz dizimsel yapısını, bilinç akışının kesintisiz sıralı düzenini ve tematik vurgularını büyük ölçüde koruyarak aktarım yaptığı görülmüştür. Tablo 5'te bilinç akışının duyusal listesi, Tablo 6'da toplumsal dışlama ifadelerinin gücü, Tablo 8'de

zenginlik/yoksulluk ikili karşıtlığını taşıyan “gümüüşü tüy” imgesi bu korumanın somut göstergeleridir. Venuti'nin (2008) kavramsal çerçevesi içinde değerlendirildiğinde EM1, kaynak metnin yabancılığını erek dile taşımayı önceleyen yabancılaştırıcı bir yaklaşım sergilemektedir. Şöyle ki çevirmenin varlığı, kaynak metnin sesini doğrudan duyurma çabası yoluyla dolaylı biçimde hissedilmektedir. Toury'nin (1995) öncül normu açısından bu çeviri, kaynak metin normlarına bağlılık gösteren yeterlilik kutbuna yakın durmaktadır.

EM2 ise incelenen örneklerin büyük çoğunluğunda akıcılığı ve erek okur için anlaşılabilirliği ön plana alan bir yaklaşım benimsediği görülmektedir. Bu doğrultuda başvurulan başlıca işlemler “silme” (Kurultay, 2000) ve “nötrleştirme”dir (Kurultay, 2000). Tablo 2’de serbest dolaylı anlatımın büyük bir kısmı çıkarılmış, Tablo 9’da anlatımın ironik tonunu taşıyan “quite by chance” [tesadüf eseri, rastlantı sonucu] ifadesi ve “this charming girl” [bu çekici kız]nitelemesi erek metne aktarılmamıştır. Tablo 6 ve 7’de kaynak metnin toplumsal sınıf eleştirisini barındıran yüklü ifadeleri daha nötr karşılıklarla verilmiştir. Bu tercihler, Venuti'nin (2008) “şeffaflık yanılması” kavramıyla örtüşmekte ve çeviri, okura özgün bir metin gibi sunulmaktadır. Ancak bu noktada önemli bir nüansın göz ardı edilmemesi gerekmektedir: Tablo 2 analizinde de ortaya konduğu üzere, EM2'nin “silme” (Kurultay, 2000) yoluyla sağladığı akıcılık, çevirmenin yüzey düzeyinde görünmez kılındığı izlenimini yaratırken, anlatı tekniğini dönüştürmesi, çevirmenin karar düzeyindeki varlığını farklı bir biçimde görünür hale getirmektedir. Toury'nin (1995) terminolojisiyle bu çeviri, erek kültür normlarını öncelemesiyle kabul edilebilirlik kutbuna yakın durmaktadır.

EM3 ise on örnek boyunca “açıklama” ve “dilselleştirme” (Kurultay, 2000) işlemlerine en sık başvuran çeviri olarak öne çıkmaktadır. Tablo 9’da kaynak metinde bulunmayan “Hani insanın aklını başından alıyorsun” eklemesi, Tablo 4’te eksilteli yapının iki ayrı cümlecige bölünmesi, Tablo 10’da “normally” [doğal olarak] sözcüğünün “eceliyle” olarak çevrilmesi bu işlemlerin somut örneklerini oluşturmaktadır. Bunun yanı sıra EM3, zaman zaman “perspektif kaydırma” (Kurultay, 2000) işlemine de başvurmuştur; Tablo 6’da kaynak metindeki “too near” [oldukça yakın] vurgusunun farklı bir anlam düzlemine taşınması ve Tablo 8’de “silvery” [gümüüşü] sıfatının “kül rengi” olarak aktarılması bu işlemin en belirgin örnekleridir. EM3’teki bu tercihler, çevirmenin görünürlüğünü metin düzleminde görünür kılmaktadır ancak bu görünürlük, Venuti'nin tanımladığı yabancılaştırma yoluyla değil, metne yapılan eklemeler ve anlam genişletmeleri aracılığıyla ortaya çıkmaktadır. Toury'nin (1995) yeterlilik-kabul edilebilirlik ekseninde EM3, her iki yönelimi de farklı derecelerde yansıtan orta bir konumda yer almaktadır.

Bu bulgular, çevirmenin metin içindeki görünürlüğünün tek bir eksen üzerinde konumlandırılmayacağını açıkça ortaya koymaktadır. Venuti (2008), görünürlüğü öncelikle yabancılaştırıcı stratejiyle ilişkilendirmektedir; çevirmenin akıcı bir dil yoluyla yaptığı şeyin tersini yaparak okuru yabancı bir metinle yüz yüze bırakması bu görünürlüğün temel kaynağı olarak sunulmaktadır. Ancak bu çalışmanın bulguları, görünürlüğün üç ayrı biçimde ortaya çıkabileceğini göstermektedir. EM1’de görünürlük, kaynak metnin yabancılığının korunması yoluyla dolaylı ve yapısal bir nitelik taşımaktadır. EM2’de ise görünürlük paradoksal bir noktada durmaktadır. İlk bakışta akıcı bir çeviri izlenimi sunulurken, anlatı yapısına yönelik müdahaleler çevirmenin metin üzerindeki belirleyici rolünü farklı bir düzlemde görünür kılmaktadır. EM3’te görünürlük ise doğrudan müdahale biçimini almaktadır. Kaynak metinde karşılığı bulunmayan açıklamalar ve anlam genişletmeleri aracılığıyla okuyucunun önünde çevirmenin yorumlayıcı sesi belirlemektedir.

Bu çalışmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Yapılan çeviri çözümlenmeleri kaynak metinden seçilen on örnekle sınırlı tutulmuştur; kısa öykünün tamamının karşılaştırmalı analize dahil edilmesi daha kapsamlı bulgular ortaya koyabilir. Gelecek araştırmalar, farklı modernist yazarların yapıtlarını bir arada barındıracak şekilde Türkçe çevirileri karşılaştırarak bu alandaki eğilimleri daha geniş bir perspektiften değerlendirebilir.

Sonuç olarak bu çalışma, yazınsal çeviride çevirmenin görünürlüğü meselesinin karmaşık ve çok boyutlu bir olgu olduğunu göstermektedir. Modernist metinlerin çevirisinde biçim ve içerik arasındaki bütünlük, çevirmeni zorlu tercihlerle karşı karşıya bırakmaktadır. Her üç çevirmen de bu zorlukla farklı biçimlerde başa çıkmış ve kendi stratejik tercihlerini yansıtan çeviriler üretmiştir. Bu çeşitlilik, çeviri pratiğinin zenginliğini ve aynı kaynak metnin farklı yorumlara açık olduğunu ortaya koymaktadır. Bununla birlikte elde edilen bulgular, yazınsal çevirinin doğru ya da yanlış gibi sınıflandırmalara değerlendirilemeyeceğini de göstermektedir. Her çeviri, kendi bağlamı ve hedefleri doğrultusunda değerlendirilmelidir.

Kaynakça

- Abdal, G. (2021). Çeviride distopya/distopyanın çevirisi: Swastika geceleri örneği. *Kültür Araştırmaları Dergisi*, (8), 186–216.
- Avcu, İ. (2014). Katherine Mansfield'in bazı öykülerinde modernist kısa hikâye tekniklerinin yansımaları. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(1), 143-155.
- Buran, S. (2021). Virginia Woolf ve James Joyce'un modern anlatım teknikleri üzerine karşılaştırmalı bir çalışma. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(1), 27-43.
- Childs, P. (2000). *Modernism*. Routledge.
- Kaplan, S. J. (1991). *Katherine Mansfield and the Origins of Modernist Fiction*. Cornell University Press.
- Kurultay, T. (2000). Çeviri Sürecinde Dil: Eşdeğerlik mi Çeviri İşlemi mi? [Yayımlanmamış çalışma.]
- Mansfield, K. (1922). *The Garden Party and Other Stories*. Constable & Co.
- Mansfield, K. (2012). *Bahçede Eğlence* (O. Dalgıç, Çev.). Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Mansfield, K. (2020). *Bahçe Partisi* (Ş. Karadeniz, Çev.). Kırmızı Kedi Yayınevi.
- Mansfield, K. (2025). *Bahçe Partisi* (O. Düz, Çev.). İmge Kitabevi Yayınları.
- Nida, E. A. (1964). *Toward a Science of Translating: With Special Reference to Principles and Procedures Involved in Bible Translating*. Brill.
- Toury, G. (1995). *Descriptive Translation Studies and Beyond*. John Benjamins.
- Venuti, L. (2008). *The Translator's Invisibility: A History of Translation* (2.baskı). Routledge.
- Vinay, J.-P. ve Darbelnet, J. (1995). *Comparative Stylistics of French and English: A Methodology for Translation* (J. C. Sager ve M.-J. Hamel, Çev. ve Ed.). John Benjamins Publishing Company.